

Opstanding; Maria Magdalena

Periodethema: lijden, sterven en opstanding

Johannes 20: 1-18

(Mattheüs 28: 1-10, Markus 16: 1-11, Lukas: 1-12)

VOORAF

Pasen is het feest van de opstanding van de Heere Jezus uit de doden. Zijn opstanding is het voornaamste heilsfeit. Paulus schrijft in 1 Kor. 15: 14: 'Indien Christus niet opgewekt is, zo is dan onze prediking (en onze zondagsschoolvertelling) ijdel, en ijdel is ook uw geloof.' Als Christus in het graf was gebleven, dan zou Zijn kruisdood een marteldood zijn geweest. Maar nu, Christus is opgestaan. Hij heeft de dood overwonnen. Pasen is het feest van het geopende graf.

In de geschiedenis, die deze zondag verteld mag worden, komen bij dat geopende graf drie mensen. Maria Magdalena, Petrus en Johannes. Drie kinderen van God die op verschillende manieren tot het geloof gebracht worden in de opstanding van Christus.

a. De ontdekking door Petrus en Johannes (Joh. 20: 1-10)

UITLEG VAN DE TEKST

De evangelist Johannes richt aan het begin van hoofdstuk 20 eerst de schijnwerper op Maria Magdalena. Veel weten wij niet van haar. Zij heeft de bijnaam 'Magdalena' en dat betekent 'van Magdala'. Maria is afkomstig uit Magdala, een stad of dorp gelegen op de westelijke oever van het meer van Galilea. Nog steeds wordt in Israël de ligging van die plaats aangegeven. In Luk. 8: 1-3 wordt zij genoemd onder de vrouwen die de Heere Jezus volgen. Hij heeft haar verlost van zeven duivelen, van demonische machten. Daarna volgde ze Hem en diende Hem met haar goederen, omdat ze Hem had lief gekregen.

Zij was erbij toen haar Zaligmaker aan het kruis hing en toen Hij werd gelegd in het graf (zie bijv. het slot van Luk. 23 en Joh. 19: 25).

Samen met de andere vrouwen die bij de begrafenis aanwezig waren, heeft zij specerijen en zalven klaargemaakt om het lichaam van de Heere Jezus te verzorgen en zo haar liefde tot Hem te betonen. Dat kon niet eerder dan heel vroeg op de zondagmorgen, omdat zij de tussenliggende sabbat het rustgebod in acht moesten nemen (zie bijv. Luk. 23: 56).

Johannes noemt van de vrouwen alleen Maria Magdalena (vers 1). Dat zij niet alleen was, weten we uit de andere evangeliën. We merken het ook hier in vers 2. Daar zegt Maria niet: 'Ik weet niet waar zij Hem gelegd hebben', maar: 'Wij weten niet...' De kanttekeningen bij de Statenvertaling doen de suggestie dat Maria Magdalena voor de anderen is uitgelopen en zodoende als eerste bij het graf kwam.

De grafkamer was afgesloten met een grote grafsteen. De steen was ook verzegeld en het graf werd bewaakt door Romeinse soldaten (zie het slot van Matth. 27). Toch gaat Maria naar het graf om haar dode Meester de laatste eer te bewijzen. Zij bekommert zich er niet over of dat wel mogelijk is en hoe dat moet.

Maar als ze bij het graf aankomen, ziet zij als eerste tot haar verbijstering dat de steen van het graf is weggenomen. Wij weten niet wat zij van de engelen bij het graf hoort en wat er van hen tot haar in haar ontzetting doordringt. Johannes vermeldt alleen dat ze een feitelijk gegeven ziet.

Een geopend graf en een weggerolde steen. Het woord dat hier in de Griekse grondtekst voor zien (*blepei*) wordt gebruikt, betekent niet meer dan gewoon iets met het blote oog waarnemen. Het is een zien dat niet verwerkt wordt. Het is een zien zonder er verder bij na te denken. Met die weggerolde steen en dat geopende graf op haar netvlies gaat Maria niet op verder onderzoek uit, maar maakt ze meteen rechtsomkeert en gaat naar Petrus en Johannes, die zichzelf in vers 2 aanduidt met 'de andere discipel, welken Jezus liefhad'.

Als je niet verder kijkt dan de dingen die je ziet, kan het gebeuren zoals bij Maria dat je je fantasie de vrije loop laat. 'Zij hebben de Heere weggenomen uit het graf, en wij weten niet, waar zij Hem gelegd hebben', zegt ze tegen Petrus en Johannes. Maria suggereert grafschennis en heeft geen idee waar de Joden of de soldaten Hem gelegd hebben. De smart in haar hart wordt groter. Het laatste wat ze had, het lichaam van haar Heiland, is nu ook weg. Petrus en Johannes gaan meteen op onderzoek uit (vers 3). Onderweg loopt Johannes op Petrus vooruit (vers 4). Volgens sommigen omdat hij jonger was, volgens anderen omdat Petrus zich inhield vanwege zijn verloochening. Als Johannes met zoveel haast naar het graf van zijn Meester gaat, wordt hij gedreven door de sterke liefde. Die liefde vergaat nimmermeer. Ze is sterker dan de dood en dus ook sterker dan het graf. Liefde voor een geliefde overledene stopt niet bij het graf. Die liefde doet Johannes sneller gaan dan Petrus. Hier trekt de liefde van Johannes tot de gestorven Jezus. Hier trekt ten diepste de liefde van Christus. Hier trekt de Heilige Geest. Petrus komt wat achter. Hij kan niet zo snel; er is een last die hem drukt. De verloochening is niet vereffend. Hij heeft de Heere dood verklaard voordat Hij stierf door te zeggen: 'Ik ken de Mens niet.' Dat schuldgevoel doet hem zo langzaam gaan. Toch trekt ook bij hem de liefde van Christus. Ook bij Petrus trekt de Heilige Geest.

Als Johannes als eerste bij het graf komt, bukt hij en ziet de doeken liggen, maar gaat er niet in (vers 5). Het is opvallend dat hier weer hetzelfde woord voor zien (*blepei*) gebruikt wordt als bij Maria. Dat zien is alleen zien met je ogen en niet met je hart en verstand. Het is zien dat de dingen, de feiten niet verwerkt. Hij gaat niet in het graf. De doeken die hij ziet, weerspreken de gedachte van Maria dat ze de Heere hebben weggenomen.

Dan komt Petrus bij het graf aan. Hij blijft niet voor het graf staan, zoals Maria. Hij bukt niet, zoals Johannes om in het graf te kijken. Hij gaat in het graf (vers 6). In dat nieuwe graf in de tuin van Jozef van Arimathéa. Nu is Petrus eerst en in het graf ziet hij de doeken liggen.

De grafdoeken zijn lange stukken linnen waarmee een lijk werd ingewikkeld. Het zijn dezelfde doeken die Johannes zag. Alleen Petrus ziet ze anders. Hoewel het op dezelfde manier vertaald is als het zien van Johannes, staat er in de grondtekst toch een ander woord voor zien: *theorei*, een woord dat wij misschien het best kunnen vertalen met bekijken, opmerkzaam toezien of beschouwen. Hij neemt wat hij ziet in zijn gedachten en in zijn gevoelens op. Hij probeert wat hij ziet te verwerken.

Petrus ziet meer in het graf dan Johannes buiten het graf. Hij ziet dat de lijkwade (de grafdoeken) wel ligt op de plaats waar men deze mocht verwachten, maar dat de zweetdoek die om het hoofd gewikkeld was, niet bij deze doeken ligt (vers 7). De zweetdoek ligt apart en niet uitgespreid op het hoofd, zoals bij de graflegging gebeurd was, maar helemaal ineengevouwen of samengerold. Het blijkt dat deze doek daar bewust op een ordelijke wijze door iemand is neergelegd. Dit vraagt om nadenken. Grafroof is hier uitgesloten, want dan waren de grafdoeken samen met het lichaam verdwenen.

Als Petrus in het graf gezien heeft, komt hij naar buiten en het is bijna onmogelijk dat hij niets gezegd heeft van zijn ontdekking. Dat stimuleert Johannes om nu ook in het graf te gaan, wat hij nog niet had gedaan. 'Toen ging dan ook de andere discipel, Johannes, erin die het eerst tot het graf gekomen was en... hij zag het en geloofde' (vers 8). Hier wordt weer een ander woord voor zien gebruikt. Niet zoals bij Maria en bij Johannes zelf toen hij de eerste keer neerbukte bij het graf, niet zoals bij Petrus, die beschouwend ziet, maar hier hebben we een zien (eiden) dat helemaal opgaat in dat wat gezien wordt. Nu ziet Johannes hoe bijzonder de doeken en de zweetdoek daar als uitgestalde tekenen van een heel bijzondere gebeurtenis liggen. Hier zijn geen mensen aan het werk geweest. Dit is Gods werk. God is een God van orde en daarom liggen de doeken ook in volmaakte orde in het graf. Hieruit blijkt ook dat de opstanding rustig moet zijn geweest. Deze tekenen van de dood zijn zo bewust afgedaan en weggelegd, dat Johannes gezien heeft: ze zijn niet meer nodig, Jezus hoeft ze niet meer, want Hij is opgestaan. De afgelegde grafdoeken prediken dat zij plaats moesten maken voor de klederen van de overwinning. Johannes heeft deel aan wat hij ziet en door dit zien wordt geloof gewerkt in zijn hart. Zo stil en ongezien als de opstanding van Christus zelf is toegegaan, zo stil en ongezien is ook dit opstandingsgeloof gewekt in Johannes. Johannes kwam en zag en geloofde. Hij gelooft niet slechts wat Maria gezegd had, nl. dat het lichaam van Jezus weg was, maar hij begint te geloven dat Jezus waarlijk is opgestaan.

Hij heeft geen ander bewijs meer nodig. Niet een ontmoeting met de Opgestane, maar reeds het lege graf met de doeken en de opgerolde zweetdoek zijn het middel om het geloof in de opstanding bij Johannes wakker te roepen.

We moeten niet denken dat Johannes hiervoor niet geloofde. Evenals Maria en Petrus was hij door genade het eigendom geworden van de Heere Jezus Christus. Maar ten aanzien van Christus' opstanding gingen ze als ongelovige gelovigen naar het graf. Eerst geloofden ze de woorden van Maria: 'Ze hebben de Heere weggenomen.' Staande in het graf komt Johannes tot de overtuiging: de Heere is waarlijk opgestaan. Hij mag nu geloven dat de Heere ook voor Hem is opgestaan.

Johannes kwam, zag het en geloofde, 'want zij wisten nog de Schrift niet, dat Hij van de doden moest opstaan' (vers 9). Meer letterlijk vertaald: tot hier toe (namelijk totdat zij het graf ingingen) hadden zij nog niet de Schrift verstaan. Zij wisten de Schrift niet. Daarin klinkt iets door van verwijt. Zij hadden het toch goed kunnen weten. Met de Schrift in de hand was het allemaal anders gegaan. Immers de Schrift wijst op het moeten van alles. Christus moest opstaan. Het is een Goddelijk moeten. Een moeten dat voortvloeit uit Gods raad en Zijn heilsplan.

In vers 10 lezen we dat de twee discipelen na hun ontdekking teruggaan naar huis. Later blijkt dat hun beginnend geloof in de opstanding van de Heere Jezus pas tot echte zekerheid en blijdschap doorbreekt als Hij Zelf aan hen verschijnt op de avond van diezelfde dag.

TER OVERWEGING

Niet alleen met Pasen, maar eigenlijk iedere zondag moeten we aan de opstanding van de Heere Jezus herinnerd worden, want wij komen niet zoals de Joden samen op de sabbat, maar op de eerste dag van de week, de opstandingsdag van Christus. Laat in de vertelling iets doorklinken van het machtige wonder dat de Heere Jezus is opgestaan uit de dood. Hij heeft de duivel en de dood overwonnen. Probeer aan de hand van dit Bijbelgedeelte in overeenstemming met het niveau van uw zondagsschoolgroep ook iets van de betekenis van Pasen te vertolken. Als de Heere Jezus niet was opgestaan, dan zouden we nooit zeker kunnen weten of God de Vader wel tevreden was over het werk van de Zoon, of we wel echt vergeving kunnen ontvangen, of er wel echt een opstanding der doden is enz. De opstanding is de goedkeuring van de Vader op het werk van de Heere Jezus. Pasen is het bewijs dat de Heere Jezus alles heeft volbracht om Zijn Kerk zalig te maken.

Dat de opstanding van Christus' lichaam ons belooft dat ook onze lichamen eens zullen opstaan uit het graf (vergelijk Joh. 5: 29 'hetzij ten leven, hetzij ter verdoemenis'), dat Pasen voor de gelovigen de angel uit de dood en het graf heeft gehaald (zie bijv. 1 Kor. 15). In zondag 19 van de Heidelbergse Catechismus wordt heel mooi het drieërlei nut van de opstanding van Christus vertolkt: Hij is opgestaan tot onze rechtvaardigmaking, heiligmaking en heerlijkmaking.

De discipelen en de vrouwen zoeken een dode Jezus van Wie zij niets meer verwachten. Hoe is dat bij ons? Als wij de Heere Jezus zoeken, wat verwachten wij dan van Hem? Je kunt met je mond een levende Jezus belijden, terwijl je met je hart niets van Hem verwacht (een dode Jezus). Geloven wij werkelijk dat Hij leeft, dat Hij het hoort als wij bidden, dat Hij onze zonden wil vergeven, dat Hij ons hart wil bekeren, dat Hij ons leven wil bewaren en leiden?

b. De verschijning aan Maria Magdalena (Joh. 20: 11-18)

UITLEG VAN DE TEKST

Als Petrus en Johannes weer weggaan, blijft Maria Magdalena bij het graf staan (vers 11). De tranen stromen haar over de wangen. Wat is haar verdriet intens. Maar het huilen van Maria heeft een bepaalde reden. Ze weent niet alleen over Jezus' dood, maar vooral over het lege graf! Het graf is leeg! Het dode lichaam van haar lieve Zaligmaker is verdwenen! Johannes en Petrus zijn in het graf geweest en hebben ontdekt dat het lichaam van Jezus er niet meer in ligt.

De Heere Jezus kwijt betekent: alles verloren. Niets en niemand kan haar troosten. Met haar betrande ogen kijkt zij in het graf. Zij ziet twee engelen zitten, zonder dat zij ziet dat het engelen zijn. Zij hoort hun vraag: 'Vrouw, wat weent jij?' En zij geeft met verstikte stem antwoord: 'Omdat zij mijn Heere weggenomen hebben, en ik weet niet waar zij Hem gelegd hebben' (vers 12 en 13).

Zonder verder te vragen, draait zij zich om, en gaat weer weg. Opnieuw ziet zij iemand zonder Hem te zien (vers 14). Opnieuw hoort zij iemand aan haar vragen: 'Vrouw, wat weent jij? Wien zoekt jij?' Er wordt niet gevraagd: *wat* zoekt u, maar *wie*? Hiermee wijst Hij haar erop dat ze in feite geen dood lichaam hoeft te zoeken, maar een levende Persoon. Maar het dringt niet tot haar door. Zij denkt dat een tuinman voor haar staat. Misschien kan hij haar verder helpen. Misschien weet hij meer van het verdwenen lichaam van haar Heere.

Ze zegt: 'Heere, zo gij Hem weggedragen hebt, zeg mij, waar gij hem gelegd hebt, en ik zal Hem wegnemen' (vers 15). Zij zal het lichaam terugbrengen naar deze grafspelonk, zodat ze dan bij Zijn lichaam verder zal kunnen rouwklagen en het verzorgen.

Dan is het Christus' tijd. Nu zal Hij haar niet langer in haar verdriet laten. Nu zal Hij Zichzelf aan haar bekendmaken. Hij doet het zoals Hij alleen het kan. Maria hoort Zijn stem als haar naam klinkt: 'Maria.' Heeft Hij haar zojuist aangesproken met het algemene 'vrouw', nu noemt Hij haar heel persoonlijk 'Maria'. Een diepbedroefde vrouw wordt door de levende Christus bij haar naam geroepen. Ze heeft zich inmiddels alweer naar het lege graf gekeerd, maar met een ruk draait zij zich om. Maria herkent de stem. Deze stem verloor haar vroeger van zeven duivelen. Het noemen van haar eigen naam geeft kennis van Jezus. Aan een enkel woord heeft Christus genoeg. Nu ziet ze wel Wie met haar spreekt. Het is haar Meester, de Heere Jezus Zelf. Uit haar mond klinkt dan ook een vreugdevolle belijdenis: 'Rabbouni.' 'Mijn Meester.' Daarmee heeft zij alles gezegd. Ik heb aan U genoeg voor tijd en eeuwigheid. Het Aramese woord is onvertaald gelaten. Het heeft een eigen gevoelswaarde. Het lijkt op 'Abba', Vader. Zij was Hem kwijt, maar Hij was haar niet kwijt. Hij zag haar wel, toen zij Hem nog niet zag. Hij weet hoe intens zij Hem nodig heeft. Hij maakt haar tot de eerste getuige van Zijn opstanding (vers 16). Door de ontmoeting met de levende Christus verdwijnt haar droefheid. Christus kent Zijn schapen. Hij roept Zijn schapen bij name. En Zijn schapen kennen Zijn stem en volgen Hem. Maria voelt zich overweldigd door vreugde. Wat een wonder. Haar Heere leeft! Hij is niet dood, maar Hij is opgestaan! Altijd wil zij wel bij de Heere Jezus blijven. Nooit meer wil zij weg bij Hem. Maar dat kan niet. Tenminste: nu nog niet. Hoe dicht de Heere Jezus ook bij haar is, in dit leven blijft er een zekere afstand: 'Raak Mij niet aan.' Je kunt hier ook lezen: 'Houd Mij niet vast.' Maria begrijpt de opstanding van Jezus onvoldoende. Zij denkt dat het weer als vroeger zal zijn. Ze grijpt Jezus om Hem nooit meer los te laten met het heerlijke idee dat alles weer zo zou zijn als het vóór Jezus' gevangenneming en kruisiging was. Ze wil wat gebeurd is zo snel mogelijk vergeten. Ze hangt te veel aan de lichamelijke opstanding van Jezus en denkt dat Hij uit de dood in het aardse leven is teruggekeerd. Maar de Heere Jezus zal eerst nog teruggaan naar Zijn Vader in de hemel. Voor Maria was het nog onbekend dat de Heere is opgestaan, niet om bij Zijn Kerk te blijven, maar om heen te gaan naar het Vaderhuis en daar plaats te bereiden voor Zijn kinderen. Pas daarna zal Hij terugkomen en zal de hereniging blijvend zijn. Christus zegt daarom dat Maria Hem niet mag aanraken.

Maria heeft nog een taak te vervullen. 'Ga heen tot Mijn broeders.' Hij noemt Zijn discipelen broeders. Het is nauwelijks te geloven. De discipelen hebben allemaal de Heere verlaten. Ondanks hun mooie beloften. Wat beweegt Hem eigenlijk om zo te spreken over Zijn discipelen? Dat is oneindige trouwe en ontferming tegenover de Zijnen. De liefde van Christus voor hen is niet verminderd. De Heere maakt hen niet te schande. Ook veroordeelt Hij hen niet. De discipelen zijn broeders. Eerder werden de discipelen niet zo aangesproken. Voor Zijn opstanding noemde Jezus de discipelen vrienden. Na Zijn opstanding broeders. De Heere schaamt Zich niet zondaren broeders te noemen.

Maria moet tegen deze broeders zeggen: 'Ik vaar op tot Mijn Vader en uw Vader, en tot Mijn God en uw God.' God is de Vader van de Heere Jezus Christus. Hij is immers de enige Zoon. De Heere Jezus noemt Zijn Vader ook uw Vader en uw God. Hier klinkt het onuitsprekelijke wonder van Zijn genade. Alle ware gelovigen zijn geadopteerde, aangenomen kinderen. Er blijft onderscheid, maar de scheiding is weggenomen. Afkerige kinderen, verloren zonen en dochters, zijn in Christus teruggebracht tot God de Vader. Dat is de vrucht van Pasen voor het geloof. De Heere is niet alleen opgestaan voor Maria. Zij moet de gemeenschap met anderen zoeken en doorgeven wat Jezus tot haar heeft gezegd. Ze mag het uitjubelen: Ik heb de Heere gezien. Hij leeft en heeft mij tot u gezonden. De Heere noemt u broeders. Hij vaart op tot Zijn Vader en uw Vader, tot Zijn God en uw God. Zij moet de discipelen vertellen wat zij heeft meegemaakt en Wie zij heeft gezien. Want ook zij mogen horen welke grote dingen de Heere heeft gedaan (vers 17).

Maria Magdalena gaat deze paasopdracht vervullen. In vers 18 lezen we van de uitvoering van haar paasgetuigenis. Ze gaat naar de discipelen en zegt dat ze de Heere heeft gezien en vertelt ook wat Hij tegen haar heeft gezegd. Na de ontmoeting met de Heere heeft Maria niet langer aandacht voor haar eigen toestand. Ze is niet meer met zichzelf bezig. Maria wordt een getuige van de opstanding van de Heere Jezus. Aan het begin van de dag was ze overstelpt van verdriet, nu is ze tot een vreugdebode geworden.

TER OVERWEGING

God geeft engelen om Zijn daden bekend te maken. We lezen dat telkens in Gods Woord bij de heilsfeiten. Laat de kinderen maar voorbeelden noemen. Bij de aankondiging van de geboorte van de Heere Jezus en bij Zijn hemelvaart zijn daar boodschappers van God. Bij niemand merken we zoveel verdriet als bij Maria Magdalena. Juist haar zoekt de Heere Jezus als eerste op. Zijn ontfermendeliefde is vandaag de dag nog even groot.

Vergelijk bijvoorbeeld Psalm 145: 6 'Hij is nabij de ziel die tot Hem zucht, Hij troost het hart dat schreiend tot Hem vlucht...' Vertel maar rijk en gunnend over de barmhartigheid waarmee Hij bewogen is over Maria, opdat in de harten van de kinderen hetzelfde verlangen naar de Heere Jezus wordt gewekt en gevoed. Eerst ziet Maria de Heere Jezus niet, al staat Hij bij haar. Ook wij zijn van nature blind voor Hem. Zelfs als je Hem lief hebt gekregen, ben je soms nog blind voor Hem. Maar de Heere Jezus opent blinde ogen. Hoe? Door Zijn stem. Die stem klinkt ook nu nog in Zijn Woord. Wat hebt u een belangrijke taak om dat evangelie-woord aan de kinderen te vertellen, biddend dat zij horende zullen horen en ziende zien! Maria mocht het paasevangelie niet voor zichzelf houden. Zij kreeg de taak om ook anderen te vertellen dat de Heere waarlijk is opgestaan.

Die taak geeft de Heere ook ons. Die roeping mag u ook bij de kinderen neer leggen. Want iedereen moet het horen dat de Heere Jezus leeft. Hij, Die is opgestaan uit de dood, redt ook nu nog van de dood. God is door Christus Vader geworden van Zijn kinderen. In de naam 'Vader' ligt alles besloten. Wat God geschonken heeft aan Zijn Zoon, geeft Hij aan Zijn volk. Door Christus is Zijn Vader ook Vader geworden voor al Zijn kinderen. In Hem en door Hem kunnen we aangenomen worden tot kinderen Gods.

GELOOFSLEER

Zie voor het nut en de betekenis van de opstanding Heidelbergse Catechismus, zondag 17 en zie voor God als Vader Heidelbergse Catechismus, zondag 13 en 46.

